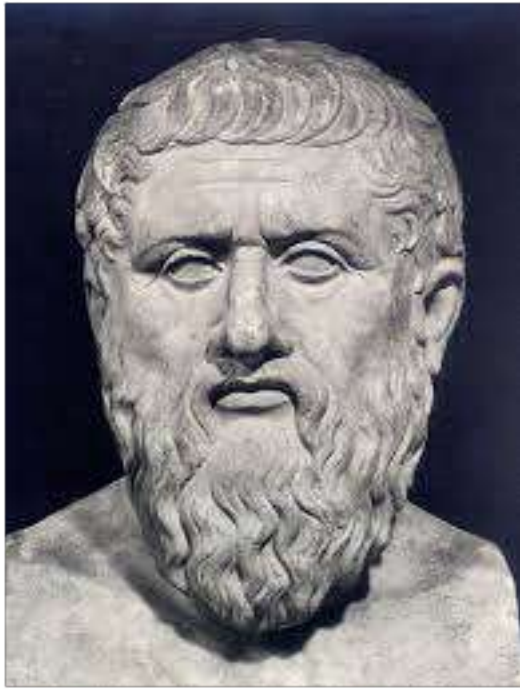

Plató (s. V i IV a. C.)

Doble objectiu:

1. Fonamentar el coneixement científic en unes veritats necessàries i eternes.
2. Fonamentar l'acció política en uns valors morals absoluts: Justícia i Bé.

1. **Ontologia:** La Teoria de les Idees.

- . Universalisme.
- . Existència de veritats i valors immutables.
- . La idea de Bé representa l'ordre de l'univers.

2. **Epistemologia:** Dualisme i reminiscència.

- . El coneixement del món de les idees és possible.

3. **Antropologia:** Ànima i virtuts.

4. **L'Estat ideal:** Doctrina del govern dels savis.

Ontologia platònica: universalisme

- **Reacció davant del relativisme sofista:** si totes les opinions valen igual el concepte de veritat desapareix.
- S'afirma l'**existència de veritats independents** de la nostra opinió, i fins i tot de la nostra existència.
- Aquestes veritats són **absolutes, universals, immutables i eternes.**
- Plató porta fins a les darreres conseqüències els plantejaments socràtics: els valors estables, universals i absoluts es defensen afirmant l'**existència d'una realitat absoluta.**

Fedó, 79a.

- ***Si vols, doncs, -digué- posem que hi ha dues classes de realitat, la visible i la invisible.***
- ***Posem-ho.***
- ***I que la invisible és sempre idèntica a ella mateixa, i la visible no ho és mai.***
- ***Posem això també.***

Ontologia platònica: Dualisme.

. Defensa d'una posició dualista, existència de **dos nivells** de realitat:

1. **Món sensible.**

- . Realitat canviant, material i imperfecte.
- . Accessible als sentits.

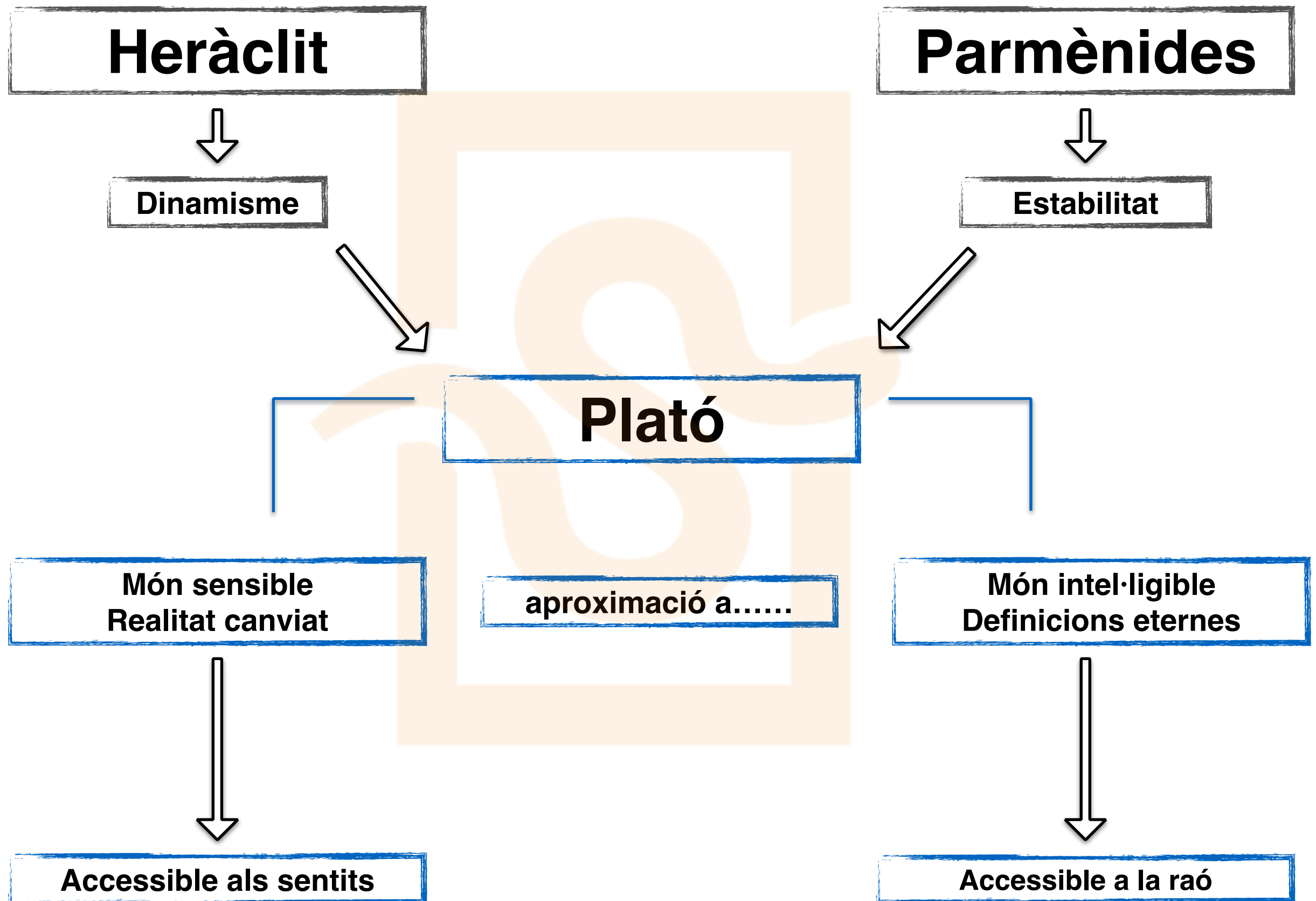
2. **Món intel·ligible o de les idees.**

- . Realitat immutable, immaterial i perfecta.
- . Accessible a la raó.

. El món material és una **aproximació** sempre imperfecta, una imitació degradada de les definicions o idees.

. El món intel·ligible justifica l'existència del món sensible i en permet el coneixement.

La solució platònica al problema del canvi

Epistemologia: dos nivells de coneixement

Ara bé, hem d'afirmar que la intel·lecció i l'opinió són dues coses diferents, car tenen orígens diversos i es comporten de maneres diferents. La primera, la intel·lecció, es produeix en nosaltres per acció de l'ensenyament científic; la segona, es produeix en nosaltres per la persuasió. La primera sempre va acompanyada d'una veritable demostració, la segona, no. L'una és immune a la persuasió, l'altra pot ser modificada per ella. Cal dir que tot home participa de l'opinió, mentre que de la intel·lecció només en participen els déus i, d'entre els homes, tan sols un petit nombre.

Timeu, 51e.

Epistemologia platònica

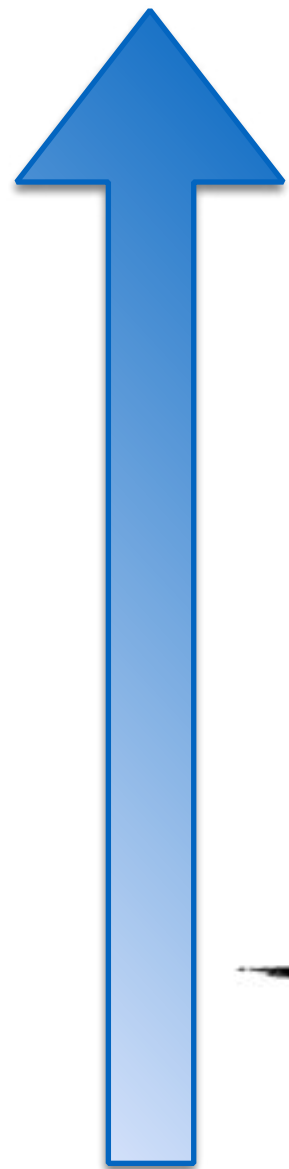
- El grau de validesa del nostre coneixement dependrà del tipus de realitat estudiada.
- Les veritats, ja siguin matemàtiques o morals, **no existeixen** en el món material.
- L'episteme, intel·lecció o ciència és el **coneixement veritable** que obtenen aquells que són capaços d'accedir al món de les idees, grau suprem de la realitat.
- Perspectiva present en el cristianisme: s'assumeix que la realitat humana només **participa de manera imperfecta** de la veritable realitat, que en Plató s'identifica amb el món de les idees i en el cristianisme, amb Déu.

Nivells de realitat i graus de coneixement

Món intel·ligible	Idees	Coneixement intuïtiu o dialèctic	Ciència
Món intel·ligible	Objectes matemàtics	Raonament discursiu	Ciència
Món sensible	Objectes materials	Creença	Opinió
Món sensible	Imitacions	Imaginació	Opinió

Un món jeratquitzat

+ REAL

Bé

Idees morals:
bellesa, justícia

Conceptes matemàtics:
igualtat, unitat, dualitat.

Idees d'objectes: arbre, cavall...

Món sensible:
Objectes físics i les seves limitacions

- REAL

La idea de Bé

A mi les coses em semblen d'aquesta manera: a la regió del coneixement, la idea del Bé és última i la més difícil de veure; però, un cop vista, es comprèn que és la causa de totes les coses rectes i belles; a la regió del visible, hi engendra la llum i l'astre que la poseeix i, a la regió de l'intel·ligible, és la sobirana única que produeix la veritat i l'enteniment.

República, 517b-c.

Dualisme antropològic

- . Si el món de les idees ha de tenir alguna influència sobre la vida i l'acció humanes caldrà justificar la possibilitat d'accedir-hi.
- . Els humans entrem en relació amb el món de les idees perquè una part de nosaltres, la que és **immaterial**, ja en forma part: **l'ànima**.
- . L'ànima preexisteix al cos i s'uneix a ell de manera accidental.
- . El resultat d'aquesta unió és que l'ànima, pura racionalitat en el món intel·ligible, quan es fa càrrec del cos adquireix **funcions menys nobles**.

Parts i funcions de l'ànima

- . **Ànima racional**: situada al cap, és l'ànima pròpiament dita i l'encarregada de dirigir el conjunt d'acord amb la **raó**.
- . **Ànima irascible**: radicada al pit, és la seu de l'impuls noble, el valor, de la força de **voluntat**.
- . **Ànima concupiscible**, més lligada a la terra i al **desig**, té la seu al ventre.
- . El dualisme ontològic troba la seva correspondència en el **dualisme antropològic**. Hi ha dos móns, el sensible i l'intel·ligible, i l'ésser humà n'és el **punt privilegiat de confluència**: pel cos, pertany al primer; per l'ànima, al segon, i d'aquí provenen la seva excepcionalitat i la seva dignitat.

La reminiscència: conèixer és recordar

- . **Plató defensa una posició *innatista* pel que fa al coneixement.**
- . **En la seva puresa originària, l'*ànima coneix les idees*, les veritats eternes.**
- . **No aprenem del món material nocions com la Unitat o la Justícia, sinó que és en la nostra ment on podem descobrir el reflex d'aquestes realitats pures i eternes.**
- . **Seria un error considerar que el coneixement de les veritats matemàtiques o els valors morals són fruit de l'experiència.**

La via eròtica del coneixement

- . L'**eros** és una força que ens empeny a cercar la veritat a partir de la bellesa.
- . La contemplació de les coses belles ens serveix per **eleva-nos vers la bellesa en sí**, l'autèntic Bé.
- . L'existència es converteix per alguns en l'**anhel mai satisfet de la plenitud perduda**, i l'amor és l'impuls que ens mou a recuperar-la.
- . La via de l'eros és el **camí de l'amor autèntic, de la veritat i de la bondat**.

La via dialèctica del coneixement

- . No n'hi ha prou amb l'exaltada impetuositat de l'amor, és necessari l'**esforç racional**.
- . La dialèctica estableix **relacions lògiques entre idees** per tal d'entendre l'ordre que regeix la realitat.
- . El dialèctic utilitza només la raó per copsar l'essència de les coses, la seva idea o definició. Un cop coneguda aquesta idea, cerca la connexió amb una altra idea més general que inclogui l'anterior, i així successivament fins arribar a la idea més general i abstracta, la que engloba totes les altres i les fa intel·ligibles, la **idea de Bé**.

Antropologia: desiguals per naturalesa

- . Un cop han entrat en un cos, **no totes les ànimes tenen la mateixa qualitat.**
- . L'estructura de l'ànima, en el seu pas pel món material, és tripartida: en la major part dels individus, la puresa originària es veu dominada per la **concupiscència**, per l'arrelament a la terra. Alguns més selectes, destaquen pel seu **coratge** i predisposició a la lluita. El grup menys nombrós i més excels, malgrat la corporeïtat i la presència de concupiscència i de coratge, gaudiran d'un predomini de la **racionalitat**.
- . Tan sols aquestes naturaleses excepcionals tindran la possibilitat d'emergir de les profunditats i **assolir el coneixement necessari per governar.**
- . Per tant, hi ha entre els humans una desigualtat originària que s'ha de traduir en una organització de la societat desigual i jeratquitzada.

Antropologia: desiguals per naturalesa

RACES D'HOMES	ÀNIMA DOMINANT	VIRTUTS PRINCIPALS	FUNCIÓ SOCIAL
Homes d'or	Racional	Saviesa i prudència	Governants
Homes d'argent	Irascible	Força i coratge	Guardiants
Homes de bronze	Concupiscible	Moderació i temperança	Productors: pagesos i artesans

El govern dels filòsofs

- . Concepció social profundament elitista.
- . Existeixen unes veritats universals i alguns escollits tenen la possibilitat de descobrir-les.
- . Són aquests els que han de regir els destins col·lectius amb vistes a la realització de la justícia i del bé.
- . No hi ha qüestions a debatre o a decidir per majoria.
- . La connexió entre coneixement i política és indispensable per tal de trobar les solucions als problemes de la societat.

Tret que els filòsofs regnin en els estats, o que aquells que ara són anomenats reis i governants filosofin de manera genuïna i adequada, i que coincideixin en una mateixa persona el poder polític i la filosofia, i que es prohibeixi rigorosament que marxïn separades per cada un d'aquests camins les múltiples naturaleses que actualment així ho fan, no hi haurà, estimat Glaucó, final per als mals dels estats, ni tampoc, crec, per al gènere humà.

República, 473d.